

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пош.
Конте почт. шл. 143,322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячної в крок 150 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 15 л.
лей, Польщі 750 ал., Австрії
750 ал. — Збіжжя адреса 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Політичні справи.

Сейм ухвалив законопроект про повноважності для уряду в другому читанні. — Експозе мін. Залеського. — 3 конституційної комісії.

Варшава, 21. липня 1926.

На нинішньому засіданні Сейму в дискусії над законопроектом про повноважності виголосив велику промову представник ППС. пос. Ліберман. Він гостро критикував теперішній уряд, а потім стався висвітлити відношення соціалістів до травневого перевороту. З одного боку — говорив Ліберман — заявляємо прилюдно, що не жалемо того, що ми взяли участь по стороні Пілсудського, а другого заповідасмо, що соціалісти хочуть соціалістичного уряду, до чого прямують не шляхом проливу крові, а шляхом демократичним.

По закінченні дискусії промовляв ще раз прем. Бартель, який заявив, що на випадок прийняття сеймом речиння 1. січня 1927, згл. 21. березня 1927, як часу повноважностей, уряд витягне з того відповідні консеквенції негайно. Уряд годиться на внесення пос. Ковальчука (Пяст), що повноважності обов'язуватимуть до хвилі уконститування нового сейму.

По цій заяві прем'єра приступило до голосування над законопроектом про повноважності. В ст. 1. (повноважність на видавання розпорядків, що матимуть значіння законів) вичеркнено точку про повноважності в справі соціальних чинитів. У ст. 2. додано до тих справ, що їх розпорядок не має торкатися, справу видавання більшону і здавкових білетів, а також заставу і продажу державних нерухомоностей і соціальні закони. Далше счеркнено уступ про супруже право. 161 гол. проти 125 уряд дістав право управліннявати супруже право. Принято, що закон обов'язуватиме від дня уконститування найближчого сейму. Внесення, щоб закон був тільки для цього уряду і щоб не міг обов'язувати в часі сесії сейму, відкинено.

На засіданні сеймової комісії закордонних справ виголосив сьогодні міністр закорд. справ Август Залеський велике експозе, в якому підчеркнув мирові змагання Польщі. Воєнні аларми щодо Польщі — казав він — розсівають тільки вороги нашого народу і нашої державності. Польща не має причини вести війни: не хочемо ані одної пади чужої землі, так, як не відаємо ні одної пади нашої. В миролюбивім дусі Польща працювала завжди і працюватиме й далше в Союзі Народів. З тої точки погляду Польща бачить konieczність здобуття для себе гарантій постійної співпраці в Союзі Народів, яка має своє оправдання передовсім у тій визначній ролі, що припала Польщі в справі пацифікації Європи. Тільки тоді, як Польща дістане постійне місце в раді С. Н., зможе С. Н. відіграти ту роллю, до якої покликаний. Потім Залеський обговорив становище Польщі до Франції, Італії, Англії, Америки, Німеччини, СРСР, Чехословаччини і близького Сходу. При кінці підчеркнув ще раз миролюбивість польських державних змагань і заповів, що він як міністр закорд. справ дбатиме пиль-

но про розв'яз польської закордонної торгівлі.

Дискусію над експозе відложено до найближчого засідання.

Сеймова конституційна комісія радила під проводом пос. Полякевича над справою зміни форми поправок, зголошених при третьому читанні на пленумі. Справа 3-го читання законопроекту про зміну конституції й установа форми голосування буде покладена маршалком в порозумінні з головами клубів. Після того комісія приступила до дискусії над тими справами, що були на денному порядку. Точка перша обіймала справу виборчої ординації, друга — справу розважання сейму. Чергове засідання комісії призначено на четвер.

Personalia.

В найближчих днях мають бути підписані номінації генералів: Норвід-Найгебавера, Сосенковського, Рибакі й Осінського на інспекторів армії при ген. інспектораті армії у Варшаві. На становище першого заступника адміністративного шефа буде призначений ген. Гурський. — В сеймових кулуарах ходять чутки, що на становищі міністра внутр. справ зайде зміна. На це становище має бути покликан один з дуже близьких Пілсудському осіб, а саме член клубу «Визволення» Богуміа Медліньський. Дотеперішній міністр внутр. справ Млодзяновський мав би вдовольнитися становищем віце-міністра.

Уряд Еріо вже вправ.

Париж, 21. липня.

Декларація нового уряду, виголошена в парламенті, зводилася в головних точках до таких висновків: Франція зацікавлена сплатувати як належить свої борги; уряд відкидає проект збільшення грошового обігу, стабілізуватиме французьку валюту, відкрив рахунок заграничних депозитів у Французькому Банку, привертатиме систему вільності капіталу. Врешті уряд визнає край до найбільшої опадливості. Парламент 290 голосами проти 237 відмовив новому урядові довіря, з огляду на що уряд Еріо вправ.

Польща хоче позичити гроші.

Варшава, 21. липня.

Гливіч, був. міністр торгівлі і промислу в першому кабінеті Бартели, виїхав у середу до Лондону в справі заграничної позички для Польщі. Про це кружляють різні поговори.

Ліквідація шпигунської організації.

В зв'язку з трусами, переданими вчора у Львові, ПАТ. повідомляє про викриття і ліквідацію «великої шпигунської організації», яка працювала на користь Німців.

Біржа.

Гроші.

Біржа девізова не занотувала сьогодні жадної трансакції. Банк Польський платив за долар готівкою 9.10, а за девізи 9.15. З огляду на велике запропонування — аредуков. дол. на 9.05. Поза біржою розпочав долар курсом 9.14 і ступнево обнижвся на 9.08 при слабкій тенденції. В аяють: амер. долар 9.10—9.05, кан. дол. 9.05, англ. фунт 44.50, швайд. франк 177.20, франц. франк 19.10, ліра 31.20, чеська корона 27.05, австр. шилінг 120.30, нім. марка 217.80.

Збіжжя.

Збільшене зацікавлення в житті і пшениці при цінах трохи вищих. Позатім ситуація без змін. За білу конюшину плачено 3.20—3.60 за 160 кг. з речинцем достави в половині серпня. Тенденція легко анижкова, настрій оживлений.

Ластівки нового курсу.

Львів, 22. липня 1926.

Перед трьома днями заповів теперішній голова ради міністрів Бартель у своєму експозе на засіданні варшавського сейму зміну дотеперішньої політики у відношенні до національних меншостей, зрівняння їх у правах з іншими громадянами Польками, виконання у відношенні до них усіх точок конституції. Словом — голова нового уряду заповів новий політичний курс на основі старих конституційних гарантій. Можливо, що наївні позірили в ширі інтенції того уряду, можливо, що деякі повірили та перенялися і тим, що казав міністр Суйковський. Можливо, що не навчили їх нічого дотеперішньої політики того самого уряду. Все можливе в нинішніх часах! Бо ось, наприклад, міністр Суйковський заповів, що прем'єр Бартель порушить у своєму експозе навіть справу українського університету, а він тимчасом про університет не згадав ні словом, зате промовив про якесь «студіум» у Кракові. Це теж свого роду сензація.

Та вчора ранком львівська українська громада мала ще більшу сензацію. Настрівив Бартелем експозе на зміну режиму у відношенні до т. зв. національних меншостей, отже й до Українців, на безоглядне принововлювання в житті конституційних гарантій і до них, хоч вони належать у Польщі до громадян найнижчої категорії, — діждалася накінці і зміни і гарантій.

Вже в 3. годині ранку розсипалися цілі відділи поліційних агентів по Львові, щоб рознести бодай невеличку дозу «морального оздоровлення» і до українських громадян та їх домів. Несучи те нове «моральне відродження» державної Польщі, сторожі публичного безпеченства провадили ґрунтовні ревізії, перевертали все горі дном і шукали рівно мабуть за всім тим, що противне, суперечне новим подихам і новим тенденціям заповідженого політичного курсу.

Не знаємо, чи всі ті ревізії відбулися з доручення варшавського уряду чи ні, та знаємо, що зробили їх урядові чинники, підлеглі варшавському осередкові, і що не виконавши, а вони, теперішні члени уряду, несуть за ті ревізії відповідальність.

коли місцеві органи влади будуть вільні від непереможного впливу і терору організації народова? Цеж вони творять у своїй недужій уяві фікції безпеки від спокійних громадян-Українців, цеж вони на сторінках своєї преси пишуть беззастановно провокаційні доноси на цілі громади, установи і на поодиноких, Богу духа винних людей, що ніколи нічого спільного не тільки з політикою, але нераз навіть з освітньою організацією пращено не мали і не мають! Тут на нашій землі ведуть ендеки свою окрему політику, вони не рахуються з нічим і ніким, вони мають всюди своїх людей на відповідальних становищах, а нерідко буває так, що державні відповідальні урядовці, а навіть судді та начальники судів, стоять на чолі вшехпольських організацій народовах.

Таким чином місцеві вшехпольські бажалиб за всяку ціну збергти ці території виключно для себе і для свого впливу, для своїх націоналізаційних експериментів, для екстермінаційної політики, словом — зробити з них виключно свою домену.

В їх розумінні — це необхідне в інтересах Польщі, а тому збирають вони гарячково на таке, а не инше вирішення тієї справи відповідні аргументи в формі ревізій та арештів поміж Українцями. Та вшехпольські перерахуються і в тому та, як не в одному вже перерахувалися.

З тим мусить рахуватися і теперішній уряд. Він мусить не взяти на увагу, коли має відвагу заповідати зміну політичного курсу, що заключатись буде не в новому законодавстві, не в реформах, а виключно в додержуванні постанов конститу-

— Почтові складишки розсаджено
нинішнім числом, та просимо П.
передплатників негайно відновити
передплату, щоби не було перерви
числани часопису. Передплату належить
присилати прямо до Адміністрації, як
на місяць липень 1920. вносити 47
козлотих.

ай,

Ж. Камбон про Союз Народів.

(Від власного кореспондента.)

Париж, в липні 1926.

I.

Юлій (Жюль) Камбон числиться найважливішим дипломатом теперішньої Франції. Перед війною він представляв Францію на найважливішій дипломатичній позиції — в Берліні, коли рівночасно його (нині зокійний) брат Павло (Поль) заступав Францію в Лондоні — столиці рівно важкої у французькій заграничній політиці. В часі війни Ж. Камбон грав важку роль у французьких міністерстві заграничних справ, він напр. перемовнював з кн. Сикстом, братом імператора Італії, про вредоження пок. імператора Карла в справі окремого мира. Після 11. листопада 1918 р. він був одним з 5 членів французької делегації на мирову конференцію; тепер він, мимо свого вже дуже високого віку, головує на Конференції Амбасадорів, котра рішає важні чергові питання, ставлені в ході виконуваних мирових договорів і котра між ин. видала було остаточне рішення в справі правно-державної належності Східної Галичини.

Оконечне, розуміється, настільки, наскільки яке-небудь рішення було остаточне в історії народів і держав...

У часі мирової конференції 1919 р. Камбон був також головою комісії для польських справ і плакомісії для справи Східної Галичини; «як такий» приймав він кілька разів також годинного галицького українського делегата, котрий звертався до нього в ріжних часах з цілим рядом справ, серед них, очевидно і передовсім, у справі належності Галичини, потім у справі статуту для Галичини при Польщі, крім того з протестами проти незаконного набірництва рекрута, проти жорстокостей, то що. Під його проводом відбулася також перша частина доволі довгого засідання польсько-галицької комісії, присвяченого остаточній редакції галицького статуту, засідання, в якому взяли участь також два галицькі представники; п. Камбон сформував тоді іменем комісії ряд спірних пи-

Жіночі модні матеріали Шовки, Полотна Мужеські сукна

1630

31—?

РЕКЛАМА

ФІРМА

РОМАН

ЗУБИК

Волод. Гаврилюк 16

тань про подробиці статуту, на які наші представники давали пояснення і відповіді.

В усіх тих нагодах п. Камбон видався уважливим і ввічливим людиною. І не його вина, що сонце перемоги, яке розпочало вже було заглядати «і в наше вікно», конець кінців, з нашої і не нашої вини, айшло для наших противників. На щастя наше, не настало ще й для нас — як каже прегарна німецька фраза — «вечір усіх днів»... Але вертаймося до Жюлі Камбона.

Тому кілька тижнів появилася його книжка р. з. «Дипломат». У зміст книжки тієї автор вложив, можна сказати, плоди досвіду цілого життя. Написана вона прегарно; навіть у Франції, країні найвищої в світі культури слова й думки, вона помітно явище: не кожного-ж дня появляються друком річі, якими моглиб насолоджуватися рівночасно Сент-Без і Тасран.

Чимало є таких — каже Камбон, — які думають, що назва дипломат однозначна з назвою «хамелона», крутія, брехуна. Це погляд рівно простачий, як той, що зводить усі міжнародні відносини і непорозуміння до обдуманих заздалегідь, майже театральних дій дипломатів. Брехню і крутість не можна їхати довго й далеко — адже і противна сторона теж щось думас й розуміє і не дозволить «блефувати» себе безкарно. А уявляти собі дипломата чимсь в роді режисера історичних подій — річ навізна. Суперечності й соизвучності великих національних і державних інтересів не залежать від дипломатів, навпаки — дипломати їм тільки служать і їх висловлюють. Річ у тому, щоб добре служити своїй справі, з найблизшим знанням фактів і обставин, з найточнішим психологічним тактом. Не пристархатися і не зражувати нікого; старатися подобатися на чужині, а ще більше уникати не подобатися. «Нема нічого безпечнішого, як розбудити любов власну противника», тому треба вмі-

ти скромно усуватися в тінь, особливо, коли — удача є за нами.

Треба вміти терпеливо ждати. Прекрасною ілюстрацією сказаного служить Камбонів увага пок. німецького державного секретаря для заграничних справ Кіндлера-Вехтера, котрий ніс довгі і важкі переговори з Камбоном за колоніальні питання.

«Він хотів скоріше покінчити справу, — заважив німецький міністр, — і я те саме. Але подишмо час для гри самолюбів. Нехай анговоряться! Що було неможливе вчора і що важке нині, те буде прийняте завтра загальним задоволенням».

III.

Можнаб довго черпати в Камбонів книжці — стільки там важких помічень, стільки думок нових, стільки спростовань хибних поглядів. Але годі, — треба обмежитися. Ось напр. ще уваги великого дипломата про Союз Народів. Що було би сталося, каже він, якби Союз Народів був існував у хвилі, коли Кауур будовав Італійську єдність? Королівство Неаполі, Папська Держава, велике князівство Тоскана і т. ин. були би членами Союзу Народів. Їх уряди були би відкликалися до Женеві проти Піємонті, котрий наважува на їх самотійність і їх границі. Союз Народів мусів би був, по своїй статуті, інтервеніювати проти Піємонті (і тимчасами проти Соборної Італії) або втратити змісл своєї існування.

Справді! Женеву і Союзом Народів можна (і треба) послугуватися, однак тільки як знаменитим і єдиним у своїй ролі засобом пропаганди. Але думати, що Союз Народів може служити знарядом визволення поневолених країв і народів — диточе самодурство. Що *igni et ferro* було адоштує, не буде визволене нотами, протестами і хочби й найкращою пропагандою. Женевське заведення кристалізує Європу в накинених їй у Версалі і Сен-Жермені формах, які вона протиставить усім змінам; тимчасами

вона скорше чи пініше (разом скорше ніж нініше!) визначить шлому світові такою самою визначною, якою визначив був Святий Союз, створений папським сервуванням європейської карти в 1815 року. Дехто не любить про таке думати — Камбон пригадує, що з ходом часу все переміняється й перевертається. Інтереси, ідеї, очування. Дехто залюбки забуває, що демократія, лібералізм, радикалізм були тому 100 літ не тільки націоналістичні, а й головні й передові політичні, та що вони знов можуть статися такими. Немає арештоу знаємо, що саме перестало того, що сіємо на полі людських думок і діл? Коли чужою силою «Зєднані Держави Європи» як єдиний, мовляв, шлях до вічного мира, то Камбон зараз же думас, що, от се перед нами заспокоє ідеї суверенітету, уже не поміж державами, і між цілими континентами». І ті «дяди мира» наводять на нього — жаж.

В. Поничий.

Під знаком «морального відродження».

(Доповіс з Гучуцьким.)

Київ, для 13. липня 1926.

Зближається кінець теплого сезону. Незнайомий жаж огортає народом раді на саму мазку про склад і міцність бутиного законодатного тіла. І — на не команду — заворушилися «хлібодіи». На 6. VII. н. р. заволила в Косові своє «лице». Українські кути схиляли на той-же для українське селянське лице. Та сталося нечуване: староста Пайовичковський, що дав позволення на хлібодійське збирання, заборонив наше лице. Не було нічого походу й українські австрійські рушники на хлібодійський «ліз». І тутже ставало лід, яка зсирало нагадує мале таке селянське баденівське вибори. Знатний громадянин не допустила поліція навіть на само. Підчас виборів президія записалися за хлібодійський кандидатом аж... три го-ло-ла. А шкода: колиби так в голосування взяли була участь присутні на сні по-лі-ці, постигана заздалегідь збирання, тою староста П-ого з цілого повіту, і комісарем староста, булоб напевно й бралося понад 20 голосів. Зараз-же тут зачався буч. Українські кути поставили сильно свого кандидата д-ра М. Сталю, за яким зявилася ціла сила. Та комісар Душман — на прихил «хлібодіи» — Сталю — приказав п. С. покинути село і коли д-р Стахія, поклянувшись, на обов'язуючий закон, лишився на місці, домагаючись суворого голосу, то на пресі тожого комісарем поліції арештувала д-ра Сталю і «сильно» виводила в сел. Тоді настало замішання, що тривало 1 годину, серед якого поліція, боча прикази ки крісів, виводила зі селі селян, а кімисарів знатників, між ними відомого П. Шекерика-Доміковського, Кресука і м. в. також урядовця У. П. Т. з Коломиї й М. Кітютка, арештувала і виводила на по-

Д-р МИКОЛА КОЗИЦЬКИЙ.

Радіо.

Буває деколи, що занепадає і на-ча стомлений пусткою життя відчу-ваєш біль існування, упадок сил, підлягаючи атрофії ex inactivitate. Приходять хвилини, коли обставини життя переростають твої сили і руки твої падають у безсиллі. Не стало віри, охоти і радості — все життя видається порожнечою і безглуздом. У природі гаснуть кольори й тони, і приходять дні, коли мокрий саван осені налягає аж на самі клітини мозку, сіючи там мряку нудьги і кволооти.

Або ти самотній, зодоту твоєї дружини показалося підробним і ти зникаєш з думкою, що втратив його.

Тоді, йдучи ніччю додому, глянеш в зоряну даль і задріжати у тобі думка Паскаля: «Вічна мовчанка небесних просторів проймає мене жахом».

Тоді легесенький подув, один жвавіший імпульс, один проміник, що впає у темряву, в силі проки-нути приспані сили та радощі життя.

Ось учора пряха дійсності впо-вила мене своєю одиоманітністю, зягла на мої нерви нудьгою та тьняпрою. Безцілюю ходою блу-кав я вулицями, аж вкінці зайшов я до свого товариша з давніх, воєнних літ.

Його невеличка, чепурна кімна-

та нічим не подібна до моєї; це тепла, привітна пристань мрійника, де причаюєш з вдячною насолодою. На стінах картини, баристейсейжі, а головово мистецькі, жіночі портрети. Очі тих жінок, мов вечоріюча далечинь заходу, розсіва-ли серпанковий настрій, п'яновоний чад «des Ewig Weiblichen». Воздух був насичений тим бодлерівським елексіром життя, без якого не можуть віддіхати деякі інди-видуальності та без якого історія деяких народів, нпр. Італії, була би дешо відмінною.

На столі лежала невелика дере-вяна скринька, з приверченими елек-тричними лампками і з популати-ними грубшими, то тоншими дро-тиками. Це був скромний і на пер-ший погляд бездушний апарат радія.

Моя розмова з господарем хати почала наповнятися тим легким змістом, який призибується у кож-ній людині на краю язика і при якійнебудь стрічній нагоді сиплет-ся, мов з мішка, пливко й меха-нічно.

Ми бродили по мілковині вели-комської буденщини, не запускаю-чись на глибші місця, бо нас ді-ляли не лише відмінні професії, але й неоднакові національні почуван-ня. Та було в тій кімнаті щось, що нас лудило і робило нас собі ближчими. Воно не тільки збли-жало нас між собою, але незаба-ром мало нас обох звести і збли-зити до цілого живучого населен-ня Європи. Посередником з цюму

єдиним мав стати апарат радія.

Треба було анкидати 8-ої го-дини, колижто Європа починає бути співучою та балакучою на далекі простори.

Для мене, що прагнув пробуд-ження з отупіння, це була запо-відь захоплення та сажкої духової роскоші. Почути живі бючки ду-маючого, працюючого та радію-чого світа — яка полехша! Ось заграє далечинь, промовлять про-стори тонами та думками — твор-ча людина опанить мене своїм генієм!

Я придирався до апарату і якийсь не вірив, що до тих дротиків через ріки та гори припливе до нас ча-стинка співаючого та говіркою Ри-му або Берліна. І хоч мені нераз доводилось прислухуватися радіо-концертам, проте я не міг визволити-ся від неспокоїного тремтіння, що ось-ось почую близькі голоси Еуро-пи. Таким тварем налягла змора середовища, в якому треба було жити. Пережита молодість а ріж-них центрах Заходу виїнула на ме-не споминами і розбудила знову неслаянський стиль думання. Як важко розуміти старі, минулі епохи! А в тім мірою хісту приноравлю-ватися до якогось середовища є здібність розуміти різні сучасні культури.

Вижиданий нами момент вже зближався. Ми заложили слухавки, а мій приятель присів до апарату і став вертати деякими його коліска-ми. Вся моя істота вслухалась в

даль, огортаючи всю землю дум-ками.

Тиша, а нагло шум і свист: це обіавалося далеке життя, що почи-ло голоситися з ріжних кінців світа станиць. Та я викидало людського голосу або музички — співу, наче здійснення казки. Ще кілька хвилин не-суполокою і ось — не казка, а дій-сність, як теплий весняний подув, музика дідкувала та огріла братів прийомом всю мою істоту. Сповідий невідомими под-вами плів радісний рій тоне, розбуджував у душі по-мерклі мрії та спомина, авав кудось у невідомі, а чомусь такі близькі країни. Ця вечірня темна долина промовляла до мене скрижками та флейтами тепло та привітно. Там де-сь схованіються по струнах та кла-вішах може жіночі, гарні, білі паль-ці, горять світла, граєть музична пам'ять, а тут між нами віддалення на сотні миль, снілеться зі слухавки пахучий молодість і любовно дош-пестливих тоне.

Пааза — і знову шум та свист, мов шибів пташати у лісі, наче шум вітрів з-над моря, — наче плісєть хвиль об скелі, гей би вся широчінь простору розгорнулася та з-гомоніла елекотом живої природи.

Та незабаром нове обьявлення і далечині: покотилася жвауча, ор-ганічна, ясновизразна мова — німець-кий виклад про сучасну хемічну ін-дустрію. І знов зміна — лекція фран-цузької мови, а потім (швидко) концерт — і так музика до пізньої ночі...